

Motion till riksdagen 2006/07:A24

**av Esabelle Reshdouni m.fl. (mp)
med anledning av skr. 2006/07:36**

Återkallelse av skrivelse 2005/06:213 Handlingsplan för jämförda löner

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att kontinuerligt inbjuda till samtal med arbetsmarknadens parter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om stärkt rätt till heltidsanställning med möjlighet till deltid.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att bidra med medel till utbildning i jämförddhet av arbetsgivare och fackliga företrädare.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om Medlingsinstitutets uppdrag.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att ge SCB uppdraget att åstadkomma en könsneutral yrkesklassificering.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att tillsätta en löneskillnadsutredning.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att uppdra åt Arbetsmiljöverket och Jämförddhetsombudsmannen att utvärdera och fortsätta det samarbete i kompetensfrågor som de bägge myndigheterna inlett.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en översyn av jämförddhetslagens regler gällande lönekartläggning.

Fel! Okänt namn

Motivering

Skrivelse 2005/06:213 Handlingsplan för jämställda löner tar upp ett antal åtgärder för att komma till rätta med den könsrelaterade lönediskrimineringen på svensk arbetsmarknad. Skrivelsen är ett resultat av det samarbete som fanns mellan den tidigare regeringen, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Erfarenheten visar att det är svårt att nå resultat som går i riktning mot jämställda löner. Till det finns flera förklaringar och det finns förstås delade meningar om hur det ska gå till. Trots det trodde vi att det fanns politisk enighet om målet, jämställda löner.

Det är begripligt om den borgerliga regeringen vill driva sin egen politik. Men när regeringen tar beslut om att återkalla skrivelsen presenteras ingen alternativ politik till de åtgärder som föreslås från den tidigare riksdagsmajoriteten. Det enda som sagts från regeringsföreträdare, i samband med att återkallelsen offentliggjordes, är att regeringen vill driva sin egen politik och att man har för avsikt att satsa på kvinnors företagande.

Enligt vår mening är det inget relevant motiv för att återkalla skrivelsen. Att satsa på kvinnors möjligheter att starta företag är bra men har inget att göra med problemet att anställda kvinnor lönediskrimineras. Således ges inte riksdagen möjlighet att ta ställning till en alternativ politik för jämställda löner. Mot den bakgrunden föreslås riksdagen avslå förslaget att återkalla skrivelse 2005/06:213 Handlingsplan för jämställda löner.

Handslag för jämställda löner

Miljöpartiet är inte anhängare av statlig lönepolitik. Vi står bakom den svenska modellen som bygger på att villkoren på svensk arbetsmarknad huvudsakligen regleras genom kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter. Det betyder emellertid inte att det politiska systemet kan avsäga sig allt ansvar. Politiken har förstås ett övergripande ansvar för att avtal och överenskommelser håller sig inom lagens ramar. Dessutom har det politiska systemet, i sin roll som ägarrepresentanter för offentligt ägda verksamheter, ett direkt ekonomiskt arbetsgivaransvar för den offentliga sektorn.

Mot den bakgrunden har Miljöpartiet drivet linjen om att riksdagen och regeringen bör ta initiativ till att arbetsmarknadens parter ingår en överenskommelse, ett handslag, med regeringen som syftar till att göra slut på den könsrelaterade lönediskrimineringen på svensk arbetsmarknad.

Det är nödvändigt av flera skäl. I genomsnitt är kvinnors löner endast 84 procent av männens. Det skiljer således 16 procent varav hälften, 8 procent, inte kan förklaras på annat sätt än att kvinnor avlönas lägre än män på grund av att de är kvinnor. Till det ska läggas att diskriminering på grund av kön är förbjuden enligt svensk lag.

I den tillbakadragna skrivelsen, Handlingsplan för jämställda löner, finns stöd för linjen om en överenskommelse med arbetsmarknadens parter.

Fel! Okänt namn på

”Regeringen avser att kontinuerligt inbjuda till samtal med arbetsmarknadens parter med syfte att få till stånd en gemensam samling för att systematiskt arbeta för att få bort de osakliga löneskillnaderna. Regeringen avser därutöver att hålla årligen återkommande överläggningar med Sveriges Kommuner och Landsting för att särskilt följa de offentliga arbetsgivarnas arbete med att nå målsättningarna i handlingsplanen”, skriver den förra riksdagsmajoriteten.

Miljöpartiet anser att detta är en riktig linje och föreslår att riksdagen ställer sig bakom inriktningen på kontinuerliga samtal med arbetsmarknadens parter.

Stärkt rätt till heltidsanställning med möjlighet till deltid

Miljöpartiet anser att rätt till heltidsanställning ska vara norm på den svenska arbetsmarknaden. Det betyder inte att alla förvärvsarbetande ska jobba heltid. I vissa branscher och i verksamheter med få anställda finns svårigheter som innebär att undantag från normen är nödvändiga. Dessutom finns det många som föredrar deltidjobb framför heltidsjobb.

Problemet är att många ofrivilligt tvingats in i deltidarbete och därmed deltidarbetslöshet. Kvinnor är starkt överrepresenterade i denna grupp, och oftast kan det inte förklaras med annat än att det betraktas som naturligt och acceptabelt att kvinnor behandlas annorlunda än män.

Miljöpartiet anser att förslaget innebär en rimlig avvägning mellan arbetsgivarnas och de anställdas intressen.

Vi anser att det krävs lagstiftning som slår fast att heltidsanställning är norm samtidigt som den enskildes rätt att välja deltid stärks.

Utbildning för arbetsgivare och fackliga företrädare

Jämställdhetsombudsmannen, JämO, har vid flera tillfällen påtalat att det finns kunskapsbrister hos arbetsgivare och anställda vad gäller jämställdhet i arbetslivet. Många saknar grundläggande kunskaper om jämställdhetslagen. De känner inte till kraven om lönekartläggning, analys, åtgärder och vad handlingsplan innebär. Dessutom saknas det på många håll kunskap om varför löneskillnaderna finns mellan kvinnor och män.

Ska det vara möjligt att komma till rätta med lönediskrimineringen måste allt göras för att arbetsgivare och fackliga företrädare ska bli överens om verklighetsbilden. För det krävs gemensam utbildning som också sätter in den egna arbetsplatsen i ett bredare sammanhang. Det är viktigt för att förstå de

Fel! Okänt namn på

bakomliggande orsakerna till bland annat den könsuppdelade arbetsmarknaden.

Den tidigare riksdagsmajoriteten var beredd att satsa resurser på sådana utbildningar för arbetsgivare och fackliga företrädare.

Miljöpartiet anser att riksdagen bör ställa sig bakom kravet att regeringen satsar på jämställdhetsutbildning för arbetsgivare och fackliga företrädare.

Statliga verksamheters roll och uppgifter

Generellt gäller att statens egna verksamheter bör föregå med gott exempel. Förekommer det osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor i den politiskt styrda statliga sektorn blir det svårt, för att inte säga omöjligt, att vinna framgångar i de övriga sektorerna. I klartext betyder det att regeringen och riksdagen bör ge frågan om jämställda löner hög prioritet i den statliga sektorn.

Men statliga myndigheter kan också användas för att positivt påverka utvecklingen i hela samhället. I skrivelse 2005/06:213 Handlingsplan för jämställda löner, beskrivs vilken roll Medlingsinstitutet har och kan ha. Via regleringsbrevet för 2006 finns uppdraget att via överläggningar med arbetsmarknadens parter fästa uppmärksamhet på vikten av att de centrala kollektivavtalen konstrueras så att de främjar de lokala parternas arbete med jämställda löner. I skrivelsen förklaras också att den tidigare regeringen övervägde att komplettera Medlingsinstitutets uppdrag med att uppmärksamma parterna på att det sammantagna resultatet av avtalsförhandlingar leder till minskad lönediskriminering.

I skrivelsen påtalas vikten av relevant statistik. Det pekas exempelvis på behovet av könsneutral yrkesklassificering och att SCB får uppdraget att så snabbt som möjligt ändra standarden för svensk yrkeskvalificering så att kvinnors och mäns olika arbetsmarknader blir lika synliga. Miljöpartiet anser att det är en mycket viktig åtgärd som också underlättar för parterna att utgå från en könsneutral verklighetsbild.

Den tidigare riksdagsmajoriteten avsåg att tillsätta en löneskillnadsutredning. Med tanke på den nyvalda regeringens agerande när det gäller handlingsplanen för jämställda löner är den åtgärden viktigare än någonsin. Det är uppenbart att kunskapsluckorna är påtagliga och att det krävs mer fakta kring löneskillnaderna.

”Utredningens uppdrag skall vara brett och omfatta de områden som direkt eller indirekt påverkar en individs lön, såsom anställningsform, kompetensutveckling och fördelningen av betalt och obetalt arbete”, skriver den tidigare riksdagsmajoriteten.

Miljöpartiet föreslår därför att regeringen tillsätter en löneskillnadsutredning.

Arbetsmiljöverket och Jämställdhetsombudsmannen bedriver ett viktigt samarbete kring kompetensfrågor. I det samarbetet ägnas bland annat uppmärksamhet åt frågor som rör arbetsmiljölagen och jämställdhetslagen. Dessa

Fel! Okänt namn på

lagar berör också arbetsorganisationen och möjligheter till personlig och yrkesmässig utveckling i arbetslivet. Ur jämställdhetsperspektivet är det särskilt viktigt då jämställdhetslagen innehåller bestämmelser om krav på åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande särbehandling och trakasserier.

Mot den bakgrunden ville den tidigare riksdagsmajoriteten uppdra åt Jämställdhetsombudsmannen och Arbetsmiljöverket att utvärdera och fortsätta det samarbete i kompetensfrågor som de bägge myndigheterna inlett.

Miljöpartiet anser att regeringen bör ge de bägge myndigheterna detta uppdrag.

Översyn av jämställdhetslagens bestämmelser

Den tidigare riksdagsmajoriteten genomdrev att jämställdhetslagens regler om lönekartläggning förstärktes. Därefter har Jämställdhetsombudsmannen lämnat en rapport om effekterna av lagens bestämmelser.

Denna förstärkning av kraven på lönekartläggning är ett viktigt instrument för att få en relevant bild av det faktiska läget när det gäller oskäligen löneskillnader mellan kvinnor och män. Som ovan nämnts är det ytterst viktigt att parterna på arbetsmarknaden har en gemensam bild av verkligheten då det är vanligt med helt skilda uppfattningar huruvida löneskillnaders orsaker kan härledas till kön eller inte.

Den förra regeringen hade för avsikt att se över om jämställdhetslagens bestämmelser behöver förändras eller förstärkas när det gäller reglerna om kartläggningens innehåll, samverkan och sanktioner.

Miljöpartiet föreslår att regeringen gör en översyn av jämställdhetslagens regler gällande lönekartläggning.

Stockholm den 18 januari 2007

Esabelle Reshdouni (mp)

Thomas Nihlén (mp)

Karin Svensson Smith (mp)

Ulf Holm (mp)